

**Ioan-Paul Chiș, Mădălina Dinu, Cristinel Ghigeci,
Teona Elena Rădulescu, Tudor-Vlad Rădulescu, Victor Văduva**

Culegere de teste-grilă

pentru admiterea în magistratură și avocatură

cu explicații ale variantelor de răspuns

■ DREPT CIVIL ■ DREPT PROCESUAL CIVIL

■ DREPT PENAL ■ DREPT PROCESUAL PENAL

- Admitere INM • Admitere în magistratură • Primire în profesie – avocat stagiar
- Primire în profesie – avocat definitiv

A. TESTE-GRILĂ

CAPITOLUL I. PARTEA GENERALĂ. PERSOANA FIZICĂ ȘI PERSOANA JURIDICĂ

§1. Aplicarea legii civile în timp, spațiu și asupra persoanelor

1. Cu excepția cazurilor în care prin lege se dispune altfel, Codul civil din 2009 se aplică și:

A. uzucapiunilor începute și neîmplinite la data intrării sale în vigoare;

B. efectelor actelor juridice încheiate înainte de intrarea sa în vigoare, însă numai dacă aceste efecte se vor produce după intrarea sa în vigoare;

C. efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior intrării sale în vigoare, derivate din raporturile de vecinătate, dacă aceste situații juridice subzistă după intrarea sa în vigoare.

(admitere INM și în magistratură, 2012)

2. Potrivit prevederilor cuprinse în Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, modificarea în anul 2012 (adică după intrarea în vigoare a noului Cod civil) a unui contract valabil încheiat în anul 2010 (adică înainte de intrarea în vigoare a noului Cod civil) se realizează:

A. cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sale;

B. cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de legea în vigoare la data modificării sale;

C. în privința elementelor contractului care nu fac obiectul modificării, contractul este supus dispozițiilor legii în vigoare la data când a fost încheiat în tot ceea ce privește încheierea, interpretarea, efectele, executarea și încetarea sa.

(primire în profesie – avocat stagiar, 2012)

3. Dispozițiile Codului civil (Legea nr. 287/2009 privind Codul civil) se aplică:

A. efectelor viitoare ale actelor juridice încheiate anterior intrării sale în vigoare;

B. efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia, născute, printre altele, din raporturile de vecinătate, dacă aceste situații juridice subzistă după intrarea în vigoare a Codului civil;

C. actelor juridice nule, anulabile sau afectate de alte cauze de ineficacitate prevăzute de Codul civil de la 1864, dacă pot fi considerate valabile sau eficiente potrivit Codului civil din 2009.

(primire în profesie – avocat stagiar, 2014)

4. Acțiunea revocatorie:

A. va fi guvernată de dispozițiile Codului civil din 2009, chiar și în ipoteza în care creanța creditorului reclamant s-a născut dintr-un act încheiat înainte de data de 01.10.2011, însă scadența acesteia se situează după această dată;

B. va fi guvernată de dispozițiile Codului civil din 2009, chiar și în ipoteza în care creanța creditorului reclamant devenise scadentă anterior datei de 01.10.2011, însă acesta a dobândit-o prin cesiune de creanță încheiată ulterior intrării în vigoare a Codului civil din 2009;

C. în ipoteza în care ar fi admisă, va avea ca efect declararea actului atacat ca inopozabil exclusiv față de creditorul reclamant.

(primire în profesie – avocat definitiv, martie 2019)

§2. Raportul juridic civil

5. Minorul de 14 ani:

A. nu poate dispune prin testament;

B. nu poate dispune prin testament decât de jumătate din bunurile de care ar fi putut dispune dacă ar fi fost major;

C. poate dispune prin testament numai în favoarea părinților săi.

(admitere INM și în magistratură, 2012)

6. Minorul:

A. păstrează capacitatea deplină de exercițiu dobândită prin căsătorie, în toate cazurile în care căsătoria este anulată;

B. poate invoca singur, în apărare, anulabilitatea actului pentru incapacitatea sa rezultată din minoritate;

C. care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu răspunde pentru prejudiciul produs prin fapta sa ilicită delictuală, chiar dacă se dovedește că avea discernământ la data faptei.

(primire în profesie – avocat stagiar, 2016)

7. Incapacitatea de a contracta a minorului sau a celui pus sub interdicție:

A. poate fi opusă minorului sau celui pus sub interdicție de persoanele capabile de a contracta;

B. atrage anularea actelor încheiate de incapabil, cu condiția dovedirii unui prejudiciu;

C. poate fi invocată, în apărare, ca temei al anulabilității actului, chiar de către incapabil.

(primire în profesie – avocat stagiar, 2014)

8. La data de 15.08.2014, A. dobândește prin cumpărare de la minorul B., în vârstă de 17 ani, un ceas valoros, achitând prețul său de catalog. La data de 13.02.2016, A. îl notifică pe B., somându-l să confirme actul anulabil sau să introducă acțiunea în anulare. Prin cererea de chemare în judecată, introdusă la data de 14.08.2017, B. solicită anularea contractului și restituirea bunului vândut, cu daune-interese, arătând că refuză să confirme vânzarea. În apărare, A. invocă prescripția dreptului la acțiune și, în subsidiar, decăderea din dreptul de a cere anularea vânzării. Instanța:

- A. va admite acțiunea în anularea vânzării;
 - B. va respinge acțiunea în anularea vânzării, considerând împlinită prescripția extinctivă;
 - C. va constata că reclamantul B. este decăzut din dreptul de a cere anularea vânzării și va respinge acțiunea.
- (primire în profesie – avocat stagiar, 2017)*

9. X., în vârstă de 17 ani, pretinzând că este major, a încheiat un contract cu Y. prin care i-a vândut acestuia din urmă un telefon mobil cu prețul de 1.200 lei. Din acest preț, X. și-a achitat o datorie în valoare de 200 lei, și-a cumpărat cu 600 de lei un alt telefon și a organizat o petrecere pentru prietenii săi, pentru care a cheltuit suma de 300 lei, rămânând cu 100 lei. Ulterior, X. a solicitat anularea contractului pentru lipsa capacității depline de exercițiu și restituirea telefonului, iar Y. a solicitat restituirea prețului. Instanța:

- A. va respinge cererea în anularea contractului, reținând săvârșirea de către X. a unui delict civil prin declarația că este capabil să contracteze și considerând că menținerea actului ca valabil este cea mai potrivită formă de reparare a prejudiciului ce ar fi fost cauzat lui Y.;
 - B. va dispune anularea contractului, obligându-l pe Y. să restituie telefonul, iar pe X. să-i restituie lui Y. suma de 900 lei;
 - C. va dispune anularea contractului, obligându-l pe Y. să restituie telefonul, iar pe X. să-i plătească lui Y. suma de 1.200 lei, dacă va stabili că X., cu intenția de a face restituirea imposibilă, a risipit o parte din prețul obținut.
- (primire în profesie – avocat definitiv, 2017)*

10. X. și Y. împrumută de la Z. suma de 800 lei, fără dobândă și cu termen de restituire la data de 17.11.2014, fiecare dintre cei doi primind câte 400 lei. X. achită suma de 800 lei către Z., la data de 25.11.2014, în urma notificării prin care creditorul îi solicită plata întregii sume. Prin raportare la această situație de fapt:

- A. Z. este îndreptățit să solicite suma de 400 de lei de la Y.;
- B. X. este îndreptățit să solicite de la Z. restituirea sumei de 400 lei;

C. Z. este îndreptățit să refuze restituirea către X. a sumei de 400 lei, motivat de faptul că plata nu a fost obținută prin dol sau violență.

(primire în profesie – avocat stagiar, 2016)

§3. Actul juridic civil

3.1. Noțiuni și clasificări. Condiții de fond și formă

11. În materia actului juridic civil:

- A. dacă prin lege nu se prevede altfel, bunurile unui terț pot face obiectul unei prestații;
 - B. obiectul trebuie să fie determinat și licit, sub sancțiunea nulității relative;
 - C. spre deosebire de terțul autor al unui dol, terțul autor al unei violențe, independent de anularea contractului pentru viciul de consimțământ respectiv, răspunde pentru prejudiciile ce ar rezulta.
- (admitere INM și în magistratură, 2015)*

12. În materia viciilor de consimțământ, eroarea:

- A. poate conduce la anularea unui contract de tranzacție, chiar atunci când este nescuzabilă;
 - B. nu poate conduce la declararea nulității relative a unui contract de comodat, dacă poartă asupra unui fapt care, după împrejurări, putea fi cunoscut cu diligențe rezonabile;
 - C. poate fi invocată cu privire la interpretarea dispozițiilor legale, chiar dacă acestea sunt accesibile și previzibile.
- (admitere în magistratură, iunie 2019)*

13. Spre deosebire de eroare, ca viciu de consimțământ, dolul:

- A. poate angaja răspunderea autorului său, pentru prejudiciile cauzate;
 - B. este aplicabil și actelor juridice unilaterale;
 - C. nu se presupune.
- (admitere INM și în magistratură, 2014)*

14. Contractul nu poate fi anulat pentru eroare atunci când:

- A. faptul asupra căruia a purtat eroarea putea fi cunoscut, după împrejurări, cu diligențe rezonabile;
 - B. eroarea poartă asupra unei împrejurări considerate de părți esențială la data încheierii actului, în absența căreia contractul nu s-ar fi încheiat;
 - C. eroarea poartă asupra unui element cu privire la care riscul de eroare a fost asumat de cel care o invocă.
- (admitere în magistratură, aprilie 2017)*

15. Eroarea:

- A. de drept nu poate fi considerată viciu de consimțământ, chiar dacă privește o normă juridică determinantă, potrivit voinței părților, pentru încheierea contractului;
- B. provocată de manoperele frauduloase ale celeilalte părți, viciază consimțământul chiar dacă nu a fost esențială;

C. care poartă asupra unui element cu privire la care riscul de eroare trebuia să fie asumat de cel care o invocă, nu atrage anularea contractului.

(primire în profesie – avocat definitiv, 2015)

16. În ipoteza actelor juridice bilaterale, dolul:

A. constituie viciu de consimțământ și atunci când provine de la reprezentantul celeilalte părți;

B. nu conduce la anularea actului decât dacă eroarea în care s-a aflat cel al cărui consimțământ a fost viciat a fost esențială;

C. conferă celui al cărui consimțământ a fost viciat de către cealaltă parte dreptul de a pretinde, în afară de anularea actului juridic, și daune-interese.

(admitere INM și în magistratură, 2016)

17. A. pretinde că a încheiat un contract cu B. sub imperiul unei temeri justificate insuflăte, fără drept, de B., prin amenințarea cu exercițiul unui drept, cu scopul de a obține avantaje injuste. Care credeți că sunt opțiunile juridice pe care le are A.?

A. anularea contractului pentru viciul de consimțământ al leziunii și repunerea părților în situația anterioară prin restituirea prestațiilor reciproce;

B. menținerea contractului anulabil pentru viciera consimțământului prin violență și reducerea prestației lui A. cu valoarea daunelor-interese la care ar fi îndreptățit;

C. anularea contractului pentru viciera consimțământului prin violență și daune-interese.

(primire în profesie – avocat stagiar, 2014)

18. În cazul violenței ca viciu de consimțământ:

A. cel al cărui consimțământ a fost viciat poate solicita reducerea prestației sale rezultate din contract cu valoarea daunelor-interese la care ar fi îndreptățit;

B. se poate cere anularea contractului de către partea care a contractat sub imperiul unei temeri justificate induse, cu drept, de cealaltă parte sau de un terț;

C. terțul, autor al violenței, răspunde pentru prejudiciile cauzate de fapta sa, numai dacă partea contractantă în favoarea căreia a exercitat violența nu a avut cunoștință și nici nu putea avea cunoștință de violența terțului.

(admitere în magistratură, mai 2018)

19. În caz de violență, cel al cărui consimțământ este viciat are dreptul:

A. de a pretinde anularea contractului și daune-interese;

B. de a solicita reducerea prestației sale cu valoarea daunelor-interese care i se cuvin;

C. de a cere adaptarea contractului.

(admitere INM, noiembrie 2019)

20. Leziunea:

A. în cazul majorului, este aplicabilă numai actelor juridice bilaterale de dispoziție;

B. presupune, în toate cazurile, o disproporție evidentă de valoare între prestații;

C. nu este aplicabilă în cazul tranzacției.

(admitere în magistratură, august 2013)

21. În ceea ce privește leziunea:

A. poate fi invocată ca viciu de consimțământ doar în cazul actelor juridice încheiate de minorii între 14 și 18 ani, fără încuviințarea ocrotitorului legal;

B. partea unui contract aleatoriu, al cărei consimțământ a fost viciat prin leziune, poate cere anularea contractului într-un termen de prescripție de 3 ani de la încheierea contractului;

C. dreptul la acțiunea în anularea contractului sau reducerea obligațiilor pentru leziune se prescrie în termen de un an de la data încheierii contractului.

(primire în profesie – avocat stagiar, 2013)

22. Leziunea:

A. există numai dacă depășește jumătate din valoarea pe care o avea, la momentul încheierii contractului, prestația executată de minorul care a fost victima leziunii;

B. conferă victimei leziunii dreptul de a obține anularea actului, cu excepția cazului în care cealaltă parte oferă diferența dintre prestația pe care a executat-o și aceea pe care a primit-o de la victimă;

C. nu poate exista în privința contractului de întreținere încheiat pe durată nedeterminată.

(admitere în magistratură, aprilie 2017)

23. Reclamantul l-a chemat în judecată pe pârât pentru ca, prin hotărârea ce se va pronunța, să se dispună anularea contractului de vânzare a unui apartament și repunerea părților în situația anterioară. În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantul a arătat că, având nevoie de bani pentru suportarea costului unei intervenții chirurgicale pentru salvarea vieții fiului său, aspect cunoscut de pârât, a vândut un apartament cu prețul de 25.000 euro, deși valoarea de piață era, la momentul vânzării, de peste 40.000 euro. În apărare, pârâtul a arătat că, în prezent, prețul apartamentelor a scăzut fiind, pentru unul similar, de aproximativ 30.000 euro și că ar fi dispus, dacă instanța consideră, să plătească încă 5.000 euro. În raport de această situație, instanța:

A. va dispune anularea contractului și repunerea părților în situația anterioară;

B. va respinge acțiunea;

C. va menține contractul și-l va obliga pe R să plătească suma de 5.000 de euro către M.

(primire în profesie – avocat definitiv, august 2019)

B. RĂSPUNSURI ȘI EXPLICAȚII

CAPITOLUL I. PARTEA GENERALĂ. PERSOANA FIZICĂ ȘI PERSOANA JURIDICĂ

§1. Aplicarea legii civile în timp, spațiu și asupra persoanelor

| 1. Răspuns: C (admitere INM și în magistratură, 2012)

Potrivit art. 6 alin. (4) C.civ., uzucapiunile începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a legii noi sunt în întregime supuse dispozițiilor legale care le-au instituit, astfel încât, dacă uzucapiunea a început sub imperiul legii vechi, aceasta va fi legea aplicabilă respectivei prescripții achizitive. Așadar, varianta de răspuns de la litera A este greșită.

În privința efectelor actelor juridice, acestea vor fi guvernate de legea în vigoare la momentul încheierii actului juridic, indiferent de momentul la care aceste se produc (anterior ori ulterior intrării în vigoare a noii legi), conform art. 6 alin. (2) C.civ. și art. 3 din Legea nr. 71/2011, motiv pentru care și varianta de răspuns de la litera B este greșită.

În fine, ultima variantă este corectă, aceasta reluând în parte dispozițiile art. 6 alin. (6) C.civ. și art. 5 alin. (2) din Legea nr. 71/2011.

| 2. Răspuns: B, C (primire în profesie – avocat stagiar, 2012)

Articolul 6 alin. (1) teza I C.civ. prevede că legea civilă se aplică în intervalul de timp cât este în vigoare. În caz de succesiune a legilor civile, se pot ivi o serie de probleme privind aplicarea în timp, iar acestea trebuie rezolvate ținându-se cont de două principii, care se presupun și se completează reciproc, și anume: (1) principiul neretroactivității legii civile noi; (2) principiul aplicării imediate a legii civile noi, acesta din urmă cunoscând însă excepția ultraactivității (supraviețuirii) legii vechi (G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 14-15).

Articolul 6 C.civ. conține anumite dispoziții privind aplicarea în timp a legii civile, însă trebuie subliniat că textul stabilește reguli generale în materie, deci reguli care au vocația să se aplice și în cazul unor acte normative viitoare, în măsura în care acestea nu vor conține dispoziții exprese privind succesiunea legilor în timp.

Cât privește aplicarea în timp a Codului civil din 2009 în raport de reglementările anterioare, trebuie avute în vedere și dispozițiile corespunzătoare din Legea nr. 71/2011 (LPA) (*idem*, p. 22).

Pentru actul juridic, legiuitorul a stabilit, ca regulă, aplicarea legii în vigoare la data încheierii actului juridic nu numai în privința condițiilor de validitate și, pe cale de consecință, a nulității, ci și pentru alte aspecte ce privesc încheierea actului juridic, pentru alte cauze de ineficacitate, pentru regulile de interpretare a actului, pentru efectele actului juridic (inclusiv cele produse după intrarea în vigoare a unei noi legi), pentru executarea obligațiilor asumate de părți, pentru încetarea actului juridic.

Potrivit art. 102 LPA, modificarea contractului se face cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de legea în vigoare la data modificării, iar elementele ce nu fac obiectul modificării sunt supuse dispozițiilor legii în vigoare la data când a fost încheiat contractul (*idem*, p. 23-24).

Din cele expuse mai sus, rezultă, fără putință de tăgadă, că variantele corecte de răspuns sunt B și C, răspunsul de la litera A fiind greșit.

| 3. Răspuns: B (primire în profesie – avocat stagiar, 2014)

Potrivit art. 6 alin. (2) C.civ. și art. 3 LPA, legea în vigoare la data încheierii unui act juridic va reglementa atât efectele trecute, adică efectele care s-au produs sub imperiul ei (principiul neretroactivității), cât și efectele viitoare, adică efectele care se vor produce după intrarea în vigoare a legii noi (ultraactivitatea legii vechi). În consecință, varianta de răspuns de la litera A este greșită.

În același timp, actele juridice nule, anulabile sau afectate de alte cauze de ineficacitate la data intrării în vigoare a legii noi sunt supuse dispozițiilor legii vechi, neputând fi considerate valabile ori, după caz, eficace potrivit dispozițiilor legii noi [art. 6 alin. (3) C.civ. 2009, art. 4 LPA, art. 102 alin. (1) LPA]. Prin urmare, varianta de răspuns de la litera C este greșită, actelor juridice nule, anulabile sau afectate de alte cauze de ineficacitate prevăzute de Codul civil de la 1864 fiindu-le aplicabile aceste dispoziții.

Ca regulă, efectele viitoare ale altor situații juridice sunt guvernate de legea în vigoare la data săvârșirii ori producerii lor [art. 6 alin. (2) C.civ. și art. 3 LPA]. Prin excepție, dispozițiile legii noi sunt aplicabile efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acesteia, derivate din starea și capacitatea persoanelor, din căsătorie, filiație, adopție și obligația legală de întreținere, din raporturile de proprietate, inclusiv regimul general al bunurilor, și din raporturile de vecinătate, dacă aceste situații juridice subzistă după intrarea în vigoare a legii noi [art. 6 alin. (6) C.civ.] (G. BOROI, C.A. ANGHELESCU,

B. NAZAT, I. NICOLAE, *Fișe de drept civil*, ed. a 4-a, Ed. Hamangiu, 2019, p. 4-10 – în continuare *Fișe*, 2019). Așadar, varianta de răspuns de la litera B este singura corectă.

| 4. Răspuns: A (*primire în profesie – avocat definitiv, martie 2019*)

Acțiunea revocatorie (sau pauliană) este *acțiunea prin care creditorul reclamant solicită să fie declarate inopozabile față de el actele juridice încheiate de debitor în fraudă drepturilor sale, cum sunt cele prin care debitorul își creează sau își mărește o stare de insolabilitate* [art. 1562 alin. (1) C.civ.].

Primele două variante de răspuns ridică problema aplicării în timp a legii civile, respectiv care va fi criteriul în funcție de care se va stabili legea aplicabilă acestei acțiuni. Răspunsul la problemă este dat de dispozițiile art. 116 LPA, potrivit cărora *dispozițiile noului Cod civil referitoare la acțiunea revocatorie se aplică și creditorilor ale căror creanțe s-au născut înainte de data intrării sale în vigoare, dacă scadența se situează după această dată*.

Așadar, relevanță are doar data la care creanța pe care o creditorul o deține împotriva debitorului devine scadentă, fiind fără relevanță momentul nașterii acelei creanțe: dacă scadența obligației se situează după data de 01.10.2011, atunci și acțiunea revocatorie va fi guvernată de dispozițiile actualului Cod civil, în caz contrar fiind pe deplin aplicabile normele legale în vigoare anterior acestui moment.

Prin urmare, varianta de răspuns de la litera A este corectă, scadența creanței fiind ulterioară datei de 01.10.2011, fiind fără relevanță momentul nașterii acelei creanțe, pe când varianta de răspuns de la litera B este greșită, prin raportare la data la care creanța creditorului a devenit scadentă.

Din punctul de vedere al efectelor admiterii acțiunii revocatorii, art. 1565 alin. (1) teza I C.civ. stabilește că *actele atacate vor fi declarate inopozabile nu numai față de creditorul care a exercitat acțiunea revocatorie, ci și față de toți ceilalți creditori care, putând introduce acțiunea, au intervenit în cauză*. În consecință, varianta de răspuns de la litera C este greșită.

§2. Raportul juridic civil

| 5. Răspuns: A (*admitere INM și în magistratură, 2012*)

Sub imperiul Codului civil de la 1864, minorul care a împlinit vârsta de 16 ani putea încheia testament, însă prin intermediul său putea dispune doar de jumătate din bunurile de care ar fi putut dispune dacă era major (art. 807 C.civ. 1864). Sub această vârstă, minorul nu putea încheia un testament valabil, nici prin reprezentant legal și nici cu încuviințarea ocrotitorului legal. În actuala reglementare s-a renunțat la posibilitatea ca minorul să încheie valabil testamentul, întrucât art. 988 alin. (1) C.civ. statuează că cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu poate dispune de bunurile sale prin liberalități, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Or, în lipsa unei astfel de prevederi exprese a legii, minorul lipsit de capacitate de exercițiu ori cu capacitate restrânsă de exercițiu nu poate încheia testament, nici chiar în favoarea părinților săi. Din aceste motive, singura variantă corectă de răspuns este A, celelalte două fiind greșite.

| 6. Răspuns: B (*primire în profesie – avocat stagiar, 2016*)

Minorul dobândește capacitatea civilă de exercițiu (prerogativa de a dobândi drepturi și de a-și asuma obligații, prin încheierea de acte juridice civile), ca regulă, la împlinirea vârstei de 18 ani, sau, prin excepție, fie pentru motive temeinice, după împlinirea vârstei de 16 ani, cu încuviințarea instanței de tutelă (art. 40 C.civ.), fie prin încheierea unei căsătorii valabile, înainte de majorat [art. 39 alin. (1) C.civ.]. Dacă însă căsătoria sa este anulată înainte de împlinirea vârstei de 18 ani, minorul va păstra capacitatea deplină de exercițiu numai dacă a fost de bună-credință la încheierea căsătoriei [art. 39 alin. (2) C.civ.]. Așadar, varianta de răspuns de la litera A este greșită, întrucât minorul de rea-credință la momentul încheierii căsătoriei nu va mai păstra capacitatea de exercițiu dobândită ca efect al căsătoriei.

Dacă însă minorul încheie un act juridic civil cu nerespectarea regulilor privind capacitatea de exercițiu, sancțiunea aplicabilă va fi nulitatea relativă [art. 44 alin. (1) C.civ.]. În acest caz, incapacitatea va putea fi invocată chiar de minor, singur, dar numai în apărarea sa (deci când minorul are calitatea de pârât în proces), nu și atunci când el este cel care solicită anularea contractului pentru incapacitate, caz în care acțiunea va putea fi introdusă de reprezentantul ori ocrotitorul legal al minorului. Așadar, varianta de răspuns de la litera B este corectă, fiind vorba despre invocarea de către minor a incapacității sale rezultate din starea de minoritate, ca o formă de apărare împotriva pretențiilor cocontractantului său.

Pe de altă parte, în materie delictuală, operează prezumția lipsei discernământului minorului ce nu a împlinit 14 ani (art. 1366 C.civ.); dacă însă persoana prejudiciată va face dovada că minorul avea aptitudinea de reprezentare a faptei și a urmărilor sale la momentul săvârșirii delictului civil, atunci răspunderea acestuia va fi atrasă pentru fapta proprie, în temeiul art. 1357 C.civ. Prin urmare, varianta de răspuns de la litera C este greșită, întrucât există posibilitatea ca minorul sub 14 ani să răspundă delictual dacă se face dovada existenței discernământului său la momentul săvârșirii faptei ilicite.

| 7. Răspuns: C (primire în profesie – avocat stagiar, 2014)

Sancțiunea nerespectării regulilor referitoare la capacitatea civilă de exercițiu este *nulitatea relativă a actului juridic civil* încheiat de o persoană care nu are capacitatea cerută de lege pentru actul respectiv. Astfel, actele făcute de persoana lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, altele decât cele prevăzute la art. 41 alin. (3) și la art. 43 alin. (3) C.civ., precum și actele făcute de tutore fără autorizarea instanței de tutelă, atunci când această autorizare este cerută de lege, sunt *anulabile*, chiar fără dovedirea unui prejudiciu [art. 44 alin. (1) C.civ.]. Cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă poate invoca și singur, în apărare, anulabilitatea actului pentru incapacitatea sa rezultată din minoritate ori din punerea sub interdicție judecătorească [art. 44 alin. (2) C.civ.], însă persoanele capabile de a contracta nu îi pot opune incapacitatea acestuia [art. 46 alin. (1) C.civ.] (Fișe, 2019, p. 247).

Față de aceste considerații, varianta de răspuns de la litera C este singura corectă, variantele de răspuns de la literele A și B fiind, în consecință, incorecte.

| 8. Răspuns: C (primire în profesie – avocat stagiar, 2017)

Contractul de vânzare încheiat între A. (în calitate de cumpărător) și B., minor (în calitate de vânzător), este lovit de nulitate relativă pentru lipsa capacității depline de exercițiu a vânzătorului, necesară încheierii unui act de dispoziție. Motivul de nulitate relativă poate fi invocat numai de cel al cărui interes a fost nesocotit la momentul încheierii actului [art. 1248 alin. (2) C.civ.], deci numai de minor, după cum tot aceeași persoană (sau, după caz, reprezentantul sau ocrotitorul sau legal) poate să și confirme actul, renunțând astfel la dreptul de a invoca nulitatea [art. 1263 alin. (2) C.civ.]. Însă, cel care trebuie să confirme poate fi pus în întârziere printr-o notificare prin care partea interesată să îi solicite fie să confirme actul anulabil, fie să exercite acțiunea în anulare, în termen de 6 luni de la notificare, sub sancțiunea decăderii din dreptul de a cere anularea contractului [art. 1263 alin. (6) C.civ.].

În speța dată, acțiunea în anulare a fost introdusă cu o zi înaintea de împlinirea unui termen de 3 ani de la momentul încheierii contractului, astfel încât problema prescripției nu se pune, indiferent care ar fi momentul de la care ar începe să curgă termenul. Așadar, varianta de răspuns de la litera B este greșită. Nu se poate considera că în speță ar fi aplicabil viciul de consimțământ al leziunii, întrucât actul încheiat nu a fost unul de administrare, ci unul de dispoziție, fapt ce face inaplicabilă leziunea în cazul minorului cu capacitate restrânsă de exercițiu.

Cum vânzătorul fusese pus în întârziere la data de 13.02.2016, acesta avea la dispoziție un termen de decădere de 6 luni (care expiră la data de 13.08.2016), în care putea fie să confirme nulitatea, fie să ceară anularea contractului de vânzare încheiat. În lipsa manifestării sale de voință într-un sens sau altul, în termenul legal stabilit, acesta a fost decăzut din dreptul de a mai cere anularea contractului, astfel încât varianta de răspuns de la litera C este corectă, varianta de răspuns A fiind, în consecință, greșită.

| 9. Răspuns: B, C (primire în profesie – avocat definitiv, 2017)

Contractul de vânzare încheiat între X. (vânzător) și Y. (cumpărător) este lovit de nulitate relativă pentru lipsa capacității de exercițiu a vânzătorului necesară încheierii unui astfel de act de dispoziție. Instanța nu poate respinge acțiunea în anulare formulată de X., astfel cum se susține în varianta de răspuns de la litera A, întrucât minorul nu a făcut decât să declare că este major, fără a folosi și alte mijloace dolosive. În acest caz este pe deplin aplicabil art. 45 teza I C.civ., conform căruia simpla declarație că este capabil să contracteze făcută de cel cu capacitate de exercițiu restrânsă nu înlătură anulabilitatea actului. Dacă însă s-ar fi folosit manopere dolosive de către minor pentru a induce celeilalte părți credința greșită că este capabil să contracteze, abia atunci instanța ar fi menținut contractul, în temeiul principiului răspunderii civile delictuale. Prin urmare, varianta de răspuns de la litera A este greșită.

Odată anulată convenția de vânzare, părțile, dacă există solicitare expresă din partea acestora, vor trebui repuse în situația anterioară, ca efect al nulității. Restituirea prestațiilor se va face potrivit regulilor stabilite în art. 1639-1647 C.civ., astfel cum prevede expres art. 1254 alin. (3) C.civ.

Având în vedere că una dintre părți este un incapabil (X.), acesta va fi obligat să restituie prestațiile primite numai în limita folosului realizat, apreciat la data cererii în anulare [art. 1647 alin. (1) C.civ.]. În speța dată, X., cu banii primiți, și-a plătit o datorie (200 de lei), și-a cumpărat cu 600 de lei un alt telefon și a organizat o petrecere pentru prietenii săi, pentru care a cheltuit suma de 300 lei, rămânând cu 100 lei. Putem afirma, deci, că folosul efectiv realizat de X. este în valoare de 900 de lei, compus din suma cu care a achitat împrumutul (200 de lei), suma dată pentru achiziționarea unui nou telefon (600 de lei) și suma de 100 de lei, care i-a rămas. Așadar, varianta de răspuns de la litera B este corectă.

Dacă însă cel lipsit de capacitate deplină de exercițiu a făcut, cu intenție sau din culpă gravă, ca restituirea să fie imposibilă, el va fi obligat, prin excepție de la regula prevăzută de art. 1647 alin. (1) C.civ., la restituirea integrală a ceea ce a primit în temeiul contractului nul. Prin urmare, în situația premisă la care face referire varianta de răspuns de la litera C, X. va fi obligat la restituirea integrală a sumei de 1200 de lei, făcând astfel ca această variantă să fie corectă.

| 10. Răspuns: A, B (primire în profesie – avocat stagiar, 2016)

X. și Y. au împrumutat de la Z. suma de 800 de lei. Așadar, ne aflăm în fața unui raport juridic obligațional, cu pluralitate de debitori. Ca regulă, ori de câte ori părțile nu prevăd expres, ori nu rezultă altfel din lege ori din natura bunului ce face obiectul prestației, obligația cu pluralitate de debitori este o obligație divizibilă.

Obligația este divizibilă între mai mulți debitori când aceștia sunt obligați față de creditor la aceeași prestație, dar fiecare dintre ei nu poate fi constrâns la executarea obligației decât separat și în limita părții sale de datorie [art. 1422 alin. (1) C.civ.]. Așadar, Z., creditorul celor doi debitori, este îndreptățit să solicite de la fiecare suma de 400 de lei, însă dacă unul dintre debitori plătește creditorului întreaga sumă, atunci acesta fie va solicita de la creditor restituirea părții pe care a plătit-o peste datoria sa, în temeiul plății nedatorate, fie va cere de la fostul său codebitor să îi restituie partea din datorie ce îi revenea acestuia, în temeiul subrogației personale.

Prin urmare, variantele de răspuns A și B sunt corecte, în timp ce varianta de răspuns de la litera C este greșită, Z. nefiind în măsură să refuze restituirea către X. a sumei de 400 de lei, întrucât plata făcută de X. este nedatorată.

§3. Actul juridic civil

3.1. Noțiuni și clasificări. Condiții de fond și formă

| 11. Răspuns: A (admitere INM și în magistratură, 2015)

Condițiile de valabilitate, de fond, ale unui act juridic, prevăzute de art. 1179 alin. (1) C.civ., sunt capacitatea de a contracta, consimțământul părților, un obiect determinat și licit și o cauză licită și morală.

Obiectul actului juridic civil, pentru a fi valabil, trebuie să existe, să fie determinat, licit și posibil. Dacă obiectul actului juridic nu este determinat și licit, sancțiunea este nulitatea absolută a contractului, astfel cum prevede art. 1225 alin. (2) C.civ. Deci, varianta de răspuns de la litera B este greșită.

Dacă vorbim despre obiectul obligației (prestația la care se angajează debitorul), acesta trebuie să fie determinat sau cel puțin determinabil și licit [art. 1226 alin. (1) C.civ.].

În fine, cu privire la bunurile ce pot face obiectul prestației, art. 1228 C.civ. statuează că poate fi vorba și despre bunuri viitoare, după cum poate fi vorba și despre bunuri ce aparțin unui terț, dacă legea nu interzice expres acest lucru (art. 1230 C.civ.). În consecință, varianta de răspuns de la litera A este corectă.

Varianta de răspuns de la litera C este greșită, deoarece atât dolul, cât și violența presupun existența unei fapte ilicite, ce atrage răspunderea delictuală a autorului, indiferent că este vorba despre cocontractantul celui al cărui consimțământ a fost viciat ori de un terț (art. 1257 C.civ.).

| 12. Răspuns: B (admitere în magistratură, iunie 2019)

Nu orice eroare, în sensul unei false reprezentări a realității, constituie viciu de consimțământ, care are aptitudinea de a duce la anularea actului juridic, ci doar acea eroare scuzabilă, esențială, care privește un element determinant al actului juridic civil. Așadar, varianta de răspuns de la litera A este greșită, întrucât una dintre cerințele erorii, ca viciu de consimțământ, este ca ea să fie scuzabilă.

Este scuzabilă acea eroare care nu poate fi reproșată părții care a avut o falsă reprezentare a realității la încheierea actului juridic, deci care nu este urmare a lipsei de informare sau a neglijenței părții respective, în timp ce eroarea nescuzabilă poate fi definită ca eroarea imputabilă părții, în sensul că poartă asupra unui fapt care, după împrejurări, putea fi cunoscut cu diligențe rezonabile [art. 1208 alin. (1) C.civ.] (G. BOROI, M.M. PIVNICERU, C.A. ANGHELESCU, B. NAZAT, I. NICOLAE, T.-V. RĂDULESCU, *Fișe de drept civil*, ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, 2018, p. 65 – în continuare *Fișe*, 2018). În consecință, varianta de răspuns de la litera B este corectă, contractul de comodat neputând fi anulat pentru eroare atâta vreme cât aceasta a purtat asupra unui fapt care, după împrejurări, putea fi cunoscut cu diligențe rezonabile.

În ceea ce privește eroarea de drept, potrivit art. 1207 alin. (3) C.civ., aceasta poate duce la nulitatea relativă a unui act juridic numai dacă este esențială, respectiv dacă privește o normă juridică determinantă, potrivit voinței părților, și dacă norma respectivă nu este nici previzibilă și nici accesibilă [art. 1208 alin. (2) C.civ.]. Așadar, varianta de răspuns de la litera C este greșită, eroarea neputând fi invocată cu privire la interpretarea dispozițiilor legale, atâta vreme cât acestea sunt accesibile și previzibile.

| 13. Răspuns: A (admitere INM și în magistratură, 2014)

Eroarea este viciul de consimțământ ce constă în falsă reprezentare a unor împrejurări la momentul încheierii unui act juridic civil, în timp ce dolul este definit ca fiind inducerea în eroare a unei persoane, prin mijloace viclene, pentru a o determina să încheie un anumit act juridic. Cu alte cuvinte, dolul este o eroare provocată. Așadar, dolul presupune, pe lângă un element subiectiv (pe care îl întărim și la eroare), și un element obiectiv, constând într-o acțiune ilicită de folosire a unor mijloace viclene în scopul inducerii în eroare a unei persoane cu ocazia încheierii unui act juridic civil. Din acest motiv, spre deosebire

de eroare, unde unica sancțiune este anularea contractului, în cazul dolului, cel indus în eroare mai are, pe lângă o acțiune în anulare, și o acțiune în răspundere civilă delictuală îndreptată împotriva autorului faptei ilicite pentru acoperirea prejudiciului. Așadar, varianta de răspuns de la litera A este corectă, aceasta fiind o deosebire între cele două vicii de consimțământ (pentru un tabel comparativ între viciile de consimțământ, a se vedea *Fișe*, 2019, p. 76-77).

În privința domeniului de aplicare, atât eroarea, cât și dolul, pot afecta orice fel de acte juridice civile. Deși, din cerința ca manoperele viclene să provină de la cealaltă parte, de la reprezentantul, prepusul ori gerantul afacerilor celeilalte părți sau de la un terț [prevăzută de art. 1214 alin. (1) și (3) și art. 1215 C.civ.], ar rezulta că dolul este aplicabil doar actelor juridice bilaterale, deoarece numai în cazul acestora se poate vorbi de „cealaltă parte”, se reține că dolul (sub forma captației sau sugestiei) poate fi întâlnit și la actele juridice unilaterale, caz în care nu mai este necesară îndeplinirea cerinței în discuție (*Fișe*, 2019, p. 69). Așadar, varianta de răspuns de la litera B este greșită.

În fine, din punctul de vedere al probei, atât eroarea, cât și dolul trebuie dovedite de cel care le invocă, neexistând o prezumție legală de eroare ori de dol. De altfel, art. 1214 alin. (4) prevede expres că dolul nu se prezumă. Deosebirea între cele două vicii de consimțământ, din acest punct de vedere, este aceea că eroarea, conținând doar un element subiectiv, nu și unul obiectiv, este mai greu de dovedit, dar acest lucru nu înseamnă că cel ce o invocă nu are sarcina probei faptului ales. Pentru aceste motive, ținând seama că ambele vicii trebuie dovedite, nefiind prezumate, varianta de răspuns de la litera C este greșită.

| 14. Răspuns: A, C (*admitere în magistratură, aprilie 2017*)

Cerințele erorii, pentru a fi viciu de consimțământ, sunt următoarele: (1) să fie *esențială*; (2) să fie *scuzabilă*; (3) în cazul actelor juridice bilaterale sau plurilaterale cu titlu oneros, este necesar ca *partea cocontractantă să fi știut ori să fi trebuit să știe* că elementul fals reprezentat este determinant pentru încheierea actului juridic [art. 1207 alin. (1) C.civ.] (*Fișe*, 2019, p. 66-67).

Prin eroare scuzabilă înțelegem eroarea care nu poate fi reproșată părții care a avut o falsă reprezentare a realității la încheierea actului juridic, deci care nu este urmarea lipsei de informare sau neglijenței părții respective, în timp ce eroarea nescuzabilă este eroarea imputabilă părții, în sensul că poartă asupra unui fapt care, după împrejurări, putea fi cunoscut cu diligențe rezonabile (*Fișe*, 2019, p. 66). Nu sunt scuzabile: eroarea asupra solvabilității cocontractantului; aprecierea eronată asupra rentabilității unei operațiuni juridice; eroarea asupra unui element cu privire la care riscul de eroare a fost asumat de cel care o invocă sau, după împrejurări, trebuia să fie asumat de acesta (art. 1209 C.civ.).

Prin urmare, contractul nu va putea fi anulat când eroarea nu este scuzabilă, respectiv când faptul asupra căruia a purtat eroarea putea fi cunoscut, după împrejurări, cu diligențe rezonabile și când eroarea poartă asupra unui element cu privire la care riscul de eroare a fost asumat de cel care o invocă. Așadar, variantele de răspuns A și C sunt corecte, varianta de răspuns de la litera B fiind greșită, reprezentând întocmai definiția erorii – viciu de consimțământ.

| 15. Răspuns: B, C (*primire în profesie – avocat definitiv, 2015*)

Eroarea, după natura realității fals reprezentate, se clasifică în eroare de fapt și eroare de drept. Eroarea de fapt constă în falsa reprezentare a unei stări sau situații factive la încheierea actului juridic, pe când eroarea de drept este viciu de consimțământ atunci când privește o normă juridică determinantă, potrivit voinței părților, pentru încheierea contractului [art. 1207 alin. (3) C.civ.]. Prin urmare, varianta de răspuns de la litera A este greșită.

Spre deosebire de eroare, unde falsa reprezentare a realității trebuie să fie esențială pentru încheierea contractului pentru a se putea cere anularea contractului, în materia dolului, care este o eroare provocată, art. 1214 alin. (2) C.civ. prevede expres că partea al cărei consimțământ a fost viciat prin manoperele dolosive ale celeilalte părți va putea obține anularea actului chiar dacă eroarea nu a fost esențială. Prin urmare, varianta de răspuns de la litera B este corectă.

În fine, potrivit art. 1209 C.civ., nu atrage anularea contractului eroarea care poartă asupra unui element cu privire la care riscul de eroare a fost asumat de cel care o invocă, astfel că varianta de răspuns de la litera C este corectă.

| 16. Răspuns: A, C (*admitere INM și în magistratură, 2016*)

Dolul, viciu de consimțământ, este o eroare provocată, iar nu spontană, precum eroarea propriu-zisă. Sfera de aplicare a dolului este mai mare decât cea în cazul erorii, întrucât, potrivit art. 1214 alin. (2) C.civ., partea al cărei consimțământ a fost viciat prin dol poate cere anularea contractului, chiar dacă eroarea în care s-a aflat nu a fost esențială (*Fișe*, 2019, p. 67-68). Așadar, se poate cere anularea actului chiar dacă eroarea în care s-a aflat cel al cărui consimțământ a fost viciat nu a fost esențială, varianta de răspuns de la litera B fiind, deci, incorectă.

Vicierea consimțământului prin dol poate fi întâlnită atât la actele unilaterale, cât și la cele bilaterale. În cazul acestora din urmă, manoperele viclene trebuie să provină de la cealaltă parte, de la reprezentantul, prepusul ori gerantul afacerilor celeilalte părți sau de la un terț, însă, în acest din urmă caz, numai atunci când cocontractantul a cunoscut sau, după caz, ar fi trebuit să cunoască existența dolului la încheierea contractului [art. 1214 alin. (1) și (3) C.civ. și art. 1215 alin. (1) C.civ.]. Deci, varianta de răspuns de la litera A este corectă, inducerea în eroare putând proveni de la reprezentantul celeilalte părți.

În fine, conform art. 1257 C.civ., în caz de dol, cel al cărui consimțământ a fost viciat de către cealaltă parte, poate pretinde, în afară de anularea actului și daune-interese, în temeiul răspunderii civile delictuale, manoperele viclene reprezentând, în

esență, fapte ilicite. În consecință, varianta de răspuns de la litera C este, la rândul ei, corectă. Dacă însă dolul a provenit din partea unui terț, iar cocontractantul nu a avut cunoștință de existența sa la momentul încheierii contractului, partea indusă în eroare nu mai are dreptul de a anula actul, ci este îndreptățită numai la daune-interese de la cel responsabil de actele viclene.

| 17. Răspuns: B, C (*primire în profesie – avocat stagiar, 2014*)

Amenințarea cu exercițiul unui drept este o amenințare legitimă, care nu constituie viciu de consimțământ. Dacă însă amenințarea cu un drept a fost un prilej pentru un creditor de a obține un avantaj exagerat și injust, atunci violența va deveni nelegitimă, constituind viciu de consimțământ (art. 1217 C.civ.) (*Fișe*, 2019, p. 71).

Așadar, în speța dată, consimțământul lui A. a fost viciat prin violență, în forma prevăzută la art. 1217 C.civ., motiv pentru care contractul încheiat de acesta este anulabil (lovit de nulitate relativă), desființarea actului putând fi cerută doar de cel al cărui consimțământ a fost viciat (A.). Prin urmare, varianta de răspuns de la litera A este greșită, în speță nefiind vorba despre viciu de consimțământ al leziunii, ci despre cel al violenței, astfel cum am arătat mai sus.

Prin urmare, A. poate cere instanței fie anularea contractului pentru vicierea consimțământului prin violență și daune-interese (amenințarea constituind un fapt ilicit, pentru care cel care a săvârșit-o trebuie să fie tras la răspundere delictuală), fie menținerea contractului anulabil (confirmând deci nulitatea relativă) și reducerea prestației sale cu valoarea daunelor-interese la care ar fi îndreptățit, potrivit art. 1257 teza finală C.civ.

Prin urmare, variantele de răspuns de la literele B și C sunt cele corecte.

| 18. Răspuns: A (*admitere în magistratură, mai 2018*)

Violența este definită ca amenințarea unei persoane cu un rău de natură să îi provoace, fără drept, o temere ce o determină să încheie un act juridic pe care altfel nu l-ar fi încheiat (*Fișe*, 2019, p. 70). Amenințarea cu un rău poate proveni, în cazul actelor bilaterale, fie de la cealaltă parte contractantă, fie de la un terț, însă numai dacă partea al cărei consimțământ nu a fost viciat cunoștea sau, după caz, trebuia să cunoască, violența săvârșită de acesta [art. 1220 alin. (1) C.civ.]. În această a doua situație, respectiv când temerea este insuflată de un terț, acesta va răspunde, independent dacă cealaltă parte cunoștea sau nu de existența violenței, în temeiul răspunderii civile delictuale, pentru prejudiciile ce rezultă din amenințare [art. 1220 alin. (2) C.civ.]. Prin urmare, varianta de răspuns de la litera C este greșită, întrucât condiționează tragerea la răspundere delictuală a terțului de cunoașterea de către cealaltă parte a violenței.

Violența, ca viciu de consimțământ, dă dreptul părții a cărei voință a fost afectată, să ceară, pe lângă anularea contractului, și daune-interese sau, dacă preferă menținerea contractului, să solicite reducerea prestației sale cu valoarea daunelor-interese la care ar fi îndreptățit (art. 1257 C.civ.). Așadar, varianta de răspuns de la litera A este corectă.

Pentru a putea vorbi însă despre violență este necesar, printre altele, ca amenințarea să fie nelegitimă (injustă), întrucât dacă amenințarea cu un rău este justă (spre exemplu, creditorul îl amenință pe debitor cu rezilierea contractului în cazul nerespectării obligațiilor contractuale asumate de acesta), nu ne mai aflăm în fața unui viciu de consimțământ, ci a exercitării, cu bună-credință și în limitele interne și externe, a unui drept. Deci, varianta de răspuns de la litera B este, la rândul ei, greșită.

| 19. Răspuns: A, B (*admitere INM, noiembrie 2019*)

Violența, ca viciu de consimțământ, presupune o amenințare îndreptată împotriva uneia dintre părți, făcută cu scopul de a determina respectiva parte să încheie un act juridic pe care altfel nu l-ar încheia. Așadar, violența presupune existența unui fapt ilicit – amenințarea, motiv pentru care, pe lângă nulitatea relativă a actului încheiat sub imperiul amenințării, acest viciu de consimțământ atrage și răspunderea delictuală a celui care a produs temerea.

În consecință, partea al cărei consimțământ a fost viciat prin violență este îndreptățită să pretindă anularea contractului, dar și daune-interese sau, dacă preferă menținerea contractului, poate solicita numai *reducerea prestației sale cu valoarea daunelor-interese* la care ar fi îndreptățit (art. 1257 C.civ.). În consecință, variantele de răspuns de la literele A și B sunt corecte.

În privința posibilității de adaptare a contractului, această variantă este în mod expres prevăzută în caz de eroare (art. 1213 C.civ.) sau leziune [art. 1222 alin. (3) C.civ.] și admisă doctrinar în cazul dolului (în acest sens, *Fișe*, 2018, p. 69). Prin urmare, în caz de violență, nu este recunoscut victimei dreptul de a cere adaptarea contractului, motiv pentru care varianta de răspuns de la litera C este greșită.

| 20. Răspuns: C (*admitere în magistratură, august 2013*)

Domeniul de aplicare a leziunii în cazul majorului este mai extins decât în cazul minorului (a persoanei cu capacitate restrânsă de exercițiu). Astfel, ca regulă, spre deosebire de minor, care poate cere anularea pentru leziune doar a actelor bilaterale, cu titlu oneros și comutative, de administrare, majorul poate obține desființarea pentru leziune a oricăror acte juridice bilaterale, cu titlu oneros și comutative, indiferent dacă sunt de dispoziție sau de administrare, legea nefăcând nicio mențiune expresă din acest punct de vedere. Așadar, varianta de răspuns de la litera A este greșită, leziunea în cazul majorului nefiind limitată numai la actele juridice bilaterale de dispoziție.

Există totuși o dispoziție expresă care îngreșește posibilitatea anulării pentru leziune a anumitor contracte, respectiv în materia tranzacției, a actelor aleatorii și a altor contracte anume prevăzute de lege (art. 1224 C.civ.). Față de această prevedere legală, varianta de răspuns de la litera C apare ca fiind corectă.

Varianta de răspuns de la litera B de răspuns este, de asemenea, greșită, întrucât leziunea nu presupune în toate cazurile o disproporție vădită între contraprestații, căci, în cazul minorului, va exista leziune și atunci când acesta își asumă o obligație excesivă prin raportare la *starea sa patrimonială, la avantajele pe care le obține* din contract ori *la ansamblul circumstanțelor* [art. 1221 alin. (3) C.civ.]. Deci, în cazul actului încheiat de minor, existența leziunii se va aprecia nu numai în raport de valoarea prestației contractantului său, ci și prin raportare la elementele prevăzute expres de art. 1221 alin. (3) C.civ.

| 21. Răspuns: C (*primire în profesie – avocat stagiar, 2013*)

Domeniul de aplicare a leziunii nu mai este, potrivit actualului Cod civil, limitat numai la actele de administrare încheiate de minorul cu capacitate restrânsă de exercițiu, singur, fără încuviințarea ocrotitorului legal. Potrivit art. 1221 C.civ., *există leziune atunci când una dintre părți, profitând de starea de nevoie, de lipsa de experiență ori de lipsa de cunoștințe a celeilalte părți, stipulează în favoarea sa ori a unei alte persoane o prestație de o valoare considerabil mai mare, la data încheierii contractului, decât valoarea propriei prestații*. Așadar, majorul (sau, în general, persoana cu capacitate deplină de exercițiu) care invocă încheierea unui act lezionar, trebuie să facă dovada îndeplinirii cerințelor prevăzute de articolul arătat mai sus pentru a se putea constata existența leziunii.

Odată dovedită leziunea, persoana al cărei consimțământ a fost viciat poate cere, la alegerea sa, fie anularea contractului, fie reducerea obligațiilor sale cu valoarea daunelor-interese la care ar fi îndreptățită [art. 1222 alin. (1) C.civ.], însă într-un termen de prescripție de 1 an, care începe să curgă de la data încheierii contractului [art. 1223 alin. (1) C.civ.]. Legiuitorul instituie astfel o excepție de la regula prescriptibilității acțiunii în anularea unui act juridic civil în termenul general de 3 ani, stabilind un termen mult mai scurt pentru viciul de consimțământ al leziunii, precum și un unic moment, obiectiv, de la care acest termen începe să curgă.

Pentru toate argumentele expuse mai sus, rezultă că singura variantă corectă de răspuns este C.

| 22. Răspuns: C (*admitere în magistratură, aprilie 2017*)

Leziunea, ca viciu de consimțământ, atrage, ca sancțiune, fie anularea actului, fie reducerea obligațiilor asumate de partea al căru consimțământ a fost viciat cu valoarea daunelor-interese la care ar fi îndreptățită [art. 1222 alin. (1) C.civ.].

Nulitatea relativă însă nu poate fi dispusă în fiecare caz de leziune în parte. Astfel, legiuitorul stabilește condiții diferite pentru anularea actului, după cum victima leziunii este un minor ori un major.

În privința majorului, art. 1222 alin. (2) C.civ. prevede că acțiunea în anulare este admisibilă numai dacă leziunea depășește jumătate din valoarea pe care o avea la momentul încheierii actului prestația promisă sau executată de partea lezată, și numai dacă disproporția persistă până la data cererii de anulare. Dacă victima leziunii este un minor, nulitatea relativă a contractului poate fi cerută indiferent de disproporția existentă între prestațiile asumate de părțile contractului, motiv pentru care varianta de răspuns de la litera A poate fi considerată greșită.

În toate cazurile însă, contractul poate fi menținut de către instanță, dacă cealaltă parte oferă, în mod echitabil, o reducere a propriei creanțe sau, după caz, o majorare a propriei obligații, în condițiile prevăzute de art. 1213 C.civ. referitoare la adaptarea contractului [art. 1222 alin. (3) C.civ.]. Prin urmare, și varianta de răspuns de la litera B este incorectă, menținerea contractului fiind posibilă prin oferirea fie a unei reduceri a propriei creanțe, fie a unei majorări a propriei obligații, și nicidecum prin oferirea de către cealaltă parte a diferenței dintre prestația pe care a executat-o și aceea pe care a primit-o de la victimă.

Comisia de soluționare a contestațiilor, în motivarea contestației referitoare la varianta de răspuns B, a reținut că: *Acest răspuns trebuia exclus de către candidați, deoarece enunțul limitează posibilitatea de menținere a contractului doar la situația în care cealaltă parte oferă diferența dintre prestația executată și cea primită, în timp ce dispozițiile art. 1222 alin. (3) C.civ. permit această menținere în situația în care cealaltă parte oferă „în mod echitabil” o reducere a propriei creanțe sau o majorare a propriei obligații*.

În mod evident, noțiunea de „diferență” (ce are un sens matematic în speță) nu corespunde noțiunii de „echitate”, care presupune o apreciere (și care, astfel, poate conduce la o situație în care ceea ce se oferă să nu fie fix diferența dintre prestații). Nu se contestă că, în unele situații, diferența dintre prestații poate reprezenta o manieră echitabilă de adaptare a contractului, dar aceasta nu este singura excepție așa cum prevede enunțul răspunsului (prin folosirea sintagmei „cu excepția cazului”).

În fine, varianta de răspuns de la litera C este corectă, întrucât contractul de întreținere încheiat pe perioadă nedeterminată este un contract aleatoriu, iar potrivit art. 1224 C.civ., leziunea nu poate afecta aceste tipuri de contracte cu titlu oneros.

| 23. Răspuns: B (*primire în profesie – avocat definitiv, august 2019*)

Speța dată ridică problema leziunii, ca viciu de consimțământ. Astfel, reclamantul, fiind în nevoie, a vândut părâtului un apartament a cărui valoare de piață era de aproximativ 40.000 euro, contra unui preț mult mai mic, de 25.000 euro. Despre starea de nevoie în care se afla vânzătorul, cumpărătorul avea cunoștință, astfel cum reiese din datele furnizate.

A. TESTE-GRILĂ

CAPITOLUL I. PARTEA GENERALĂ

§1. Aplicarea legii penale în timp

1. Dispozițiile privind legea penală mai favorabilă intervenită până la judecarea definitivă a cauzei:

A. nu pot fi aplicate ordonanțelor de urgență aprobate de Parlament;

B. pot fi aplicate actelor normative declarate neconstituționale;

C. nu pot fi aplicate incriminărilor din legi speciale.

(primire în profesie – avocat stagiar, august 2019; primire în profesie – avocat definitiv, august 2019)

2. Sunt incidente dispozițiile privind aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei, atunci când:

A. limita maximă a pedepsei prevăzute de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită este mai mică decât cuantumul pedepsei pe care o execută condamnatul;

B. legea nouă nu mai incriminează fapta în modalitatea concretă în care a fost comisă;

C. legea nouă prevede obligativitatea introducerii plângerii prealabile drept condiție pentru tragerea la răspundere penală a persoanei care a săvârșit infracțiunea sub imperiul legii vechi.

(admitere INM și în magistratură, septembrie 2018)

3. În situația în care inculpatul a săvârșit 3 infracțiuni sub imperiul Codului penal de la 1969 și două infracțiuni sub imperiul noului Cod penal:

A. instanța va aplica legea penală mai favorabilă în mod global, atât cu privire la fiecare infracțiune, cât și cu privire la operațiunea de contopire a pedepselor;

B. instanța va determina legea mai favorabilă cu privire la infracțiunile săvârșite sub legea veche și cu privire la operațiunea de contopire a pedepselor, iar pentru infracțiunile comise ulterior datei de 01.02.2014 va aplica noul Cod penal;

C. instanța va determina legea mai favorabilă pentru infracțiunile comise sub imperiul legii vechi (identificată ca fiind legea nouă sau legea veche), în timp ce pentru infracțiunile comise după 01.02.2014 și pentru operațiunea de contopire a pedepselor va aplica noul Cod penal.

(primire în profesie – avocat definitiv, 2017)

4. În situația în care inculpatul a săvârșit 3 infracțiuni sub imperiul Codului penal de la 1969 și două infracțiuni sub imperiul noului Cod penal:

A. instanța va aplica legea mai favorabilă în mod global;

B. instanța va aplica legea penală mai favorabilă (identificată ca fiind legea veche sau legea nouă) pentru infracțiunile săvârșite sub imperiul legii vechi;

C. instanța va determina legea penală mai favorabilă pentru contopirea pedepselor (identificată ca fiind legea veche sau legea nouă).

(primire în profesie – avocat stagiar, 2017)

5. În cazul aplicării legii penale mai favorabile:

A. nu este permisă combinarea prevederilor mai favorabile din legi penale succesive;

B. pedepsele complementare se aplică potrivit legii care a fost identificată ca fiind mai favorabilă în raport cu infracțiunea comisă;

C. este posibilă aplicarea facultativă a legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei.

(primire în profesie – avocat stagiar, 2017)

6. Dispozițiile art. 5 CP privind aplicarea legii penale mai favorabile:

A. sunt aplicabile și în cazul unui act normativ declarat neconstituțional, dacă în timpul când acesta s-a aflat în vigoare a cuprins dispoziții penale mai favorabile;

B. sunt constituționale în măsura în care nu permit combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile;

C. sunt constituționale în măsura în care permit combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile.

(primire în profesie – avocat stagiar, 2015)

7. Inculpatul D.R. a fost trimis în judecată la data de 01.05.2014 pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune cu consecințe deosebit de grave în dauna unui număr de 5 societăți comerciale, fapta fiind săvârșită în intervalul de timp mai-decembrie 2011. În acest caz, în raport de aplicarea principiului legii penale mai favorabile, corecta încadrare juridică este:

A. 5 infracțiuni de înșelăciune, în concurs, în condițiile noului Cod penal;

B. o infracțiune de înșelăciune, în formă continuată, în condițiile vechiului Cod penal;

C. o infracțiune de înșelăciune, în formă continuată, în condițiile noului Cod penal.

(primire în profesie – avocat definitiv, 2016)

8. X a fost condamnat la o pedeapsă de 3 ani închisoare pentru comiterea, asupra unei victime majore, a unei infracțiuni intenționate pentru care legea prevedea pedeapsa închisorii de la unu la 5 ani. În cursul executării a intrat în vigoare o lege nouă, care prevede pentru infracțiunea respectivă pedeapsa închisorii de la 6 luni la 3 ani sau amendă. În acest caz:

A. dacă pe lângă pedeapsa aplicată s-a luat și măsura de siguranță a confiscării extinse, aceasta va fi înlăturată, nemaifiind îndeplinite condițiile pentru dispunerea ei;

B. pedeapsa aplicată poate fi înlocuită cu amenda, dacă instanța apreciază că această pedeapsă este suficientă pentru reeducarea condamnatului, ținând seama și de partea executată din pedeapsa închisorii;

C. dacă legea nouă prevede că fapta constituie infracțiune doar dacă a fost comisă asupra unui minor, pedeapsa de 3 ani aplicată nu mai poate constitui prim termen al unei recidive.

(admitere INM și în magistratură, 2014)

9. În cazul în care, după judecata definitivă pentru un concurs de infracțiuni, intervine o lege penală nouă:

A. instanța poate, în aplicarea art. 6 CP, să reducă potrivit noii legi una dintre pedepsele supuse contopirii, dar să mențină pedeapsa rezultantă în cuantumul stabilit în temeiul legii vechi;

B. atunci când observă că pedeapsa rezultantă potrivit noii legi este mai mare decât cea aplicată potrivit legii vechi, constată că nu poate face aplicarea art. 6 CP, nici pentru pedepsele individuale;

C. ia act de faptul că art. 6 CP se referă la pedepse individuale și nu poate fi aplicat pedepselor rezultante.

(admitere în magistratură, aprilie 2017)

10. Condamnarea inculpatului, printr-o hotărâre rămasă definitivă la 30 ianuarie 2014 la o pedeapsă de 12 ani închisoare, orientată spre mediul prevăzut de lege, pentru infracțiunea de tâlhărie săvârșită în timpul nopții:

A. este nelegală, deoarece tâlhăria săvârșită timpul nopții se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani, conform actualului Cod penal;

B. impune aplicarea dispozițiilor legale privind aplicarea legii penale în timp, în ceea ce privește cuantumul pedepsei;

C. poate fi reexaminată în calea ordinară de atac exercitată împotriva hotărârii de condamnare, astfel încât pedeapsa să fie redusă la 10 ani închisoare.

(admitere în magistratură, mai 2018)

11. În aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei, potrivit art. 6 CP:

A. în cazul tentativei, limita maximă a pedepsei ce trebuie avută în vedere este maximul prevăzut de lege pentru forma tentată (maximul special al pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea consumată, redus sau înlocuit conform dispozițiilor privind tratamentul sancționator al tentativei);

B. în cazul tentativei, limita maximă a pedepsei ce trebuie avută în vedere este maximul prevăzut de lege pentru forma consumată (maximul special al pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea consumată, fără a fi redus sau înlocuit conform dispozițiilor privind tratamentul sancționator al tentativei);

C. în cazul infracțiunilor continuate, prin sintagma „maxim special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită” se înțelege maximul special prevăzut de lege pentru infracțiune, fără luarea în considerare a cauzei de majorare a pedepsei prevăzută pentru infracțiunea continuată.

(primire în profesie – avocat definitiv, 2015)

12. Înainte de intrarea în vigoare a noului Cod penal, inculpatul a comis două infracțiuni. Pentru una dintre ele a fost condamnat definitiv la detențiune pe viață. Pentru această faptă noul Cod prevede numai pedeapsa închisorii. Cu privire la cea de a doua faptă, judecată după intrarea în vigoare a noului cod, se constată că limita minimă a pedepsei este mai mică în legea veche, dar limita maximă este aceeași. În această situație sunt incidente dispozițiile privind:

A. aplicarea legii penale de dezincriminare;

B. aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei;

C. aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei.

(primire în profesie – avocat definitiv, 2014)

13. Inculpatul a comis două infracțiuni înainte de intrarea în vigoare a noului Cod penal. Pentru una dintre ele a fost condamnat sub incidența vechiului Cod penal. Se constată că această infracțiune nu a mai fost prevăzută de legea nouă. Cu prilejul judecării cauzei, după intrarea în vigoare a noului Cod Penal, pentru cea de a doua infracțiune, se constată că cele două acte normative prevăd pedepse diferite. În acest caz vor fi incidente dispozițiile privind:

A. concursul de infracțiuni;

B. aplicarea legii penale de dezincriminare;

C. aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei.

(primire în profesie – avocat stagiar, 2014)

B. RĂSPUNSURI ȘI EXPLICAȚII

CAPITOLUL I. PARTEA GENERALĂ

§1. Aplicarea legii penale în timp

| 1. Răspuns: B (*primire în profesie – avocat stagiar, august 2019; primire în profesie – avocat definitiv, august 2019*)

Aplicarea legii penale mai favorabile presupune întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: (i) succesiunea de legi penale să intervină între momentul comiterii faptei și momentul judecării definitive a infractorului; (ii) toate legile succesive să incrimineze fapta comisă de inculpat; (iii) legile succesive să incrimineze sau să sancționeze diferit fapta comisă (F. STRETEANU, D. NIȚU, *Drept penal. Partea generală*, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 131-133).

Prima condiție este îndeplinită dacă actul normativ care a cuprins dispoziții penale mai favorabile aflat în vigoare între cele două momente a fost declarat neconstituțional sau, în cazul particular al ordonanțelor de urgență, dacă au fost aprobate de către Parlament cu modificări sau completări ori au fost respinse. Față de cele arătate, observăm că varianta de la litera A este eronată, iar varianta de la litera B este corectă.

Varianta de la litera C este eronată, întrucât pentru aplicarea legii mai favorabile nu interesează dacă legea nouă modifică dispozițiile Codului penal ori a dispozițiilor din legi speciale.

| 2. Răspuns: C (*admitere INM și în magistratură, septembrie 2018*)

Răspunsul de la litera A este greșit, deoarece, în acest caz, suntem în prezența aplicării legii penale mai favorabile pedepselor definitive, în temeiul art. 6 CP, iar nu în prezența aplicării legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei.

În cazul în care legea nouă nu mai incriminează fapta în modalitatea concretă în care a fost comisă suntem în prezența unei legi de dezincriminare, potrivit art. 4 CP, iar nu a aplicării legii penale mai favorabile. Din acest motiv, răspunsul de la litera B este greșit.

În cazul în care legea nouă prevede condiția introducerii plângerii prealabile pentru tragerea la răspundere penală a făptuitorului aceasta constituie o lege penală mai favorabilă dacă persoana vătămată nu ar dori să introducă o plângere prealabilă. În acest caz, nefiind introdusă plângerea prealabilă, va fi incidentă o cauză care înlătură răspunderea penală, caz în care legea nouă va fi mai favorabilă pentru inculpat. Dacă persoana vătămată ar introduce plângerea prealabilă, legea nouă poate să nu constituie o lege penală mai favorabilă, deoarece la stabilirea acesteia se vor lua în considerare alte criterii (cuantumul pedepsei etc.).

Comisia de soluționare a contestațiilor a reținut că varianta de răspuns de la litera B *nu este corectă, întrucât aceasta are în vedere ipoteza unei legi de dezincriminare în concreto, caz în care se aplică dispozițiile art. 4 CP, și nu cele referitoare la legea mai favorabilă (art. 3 din Legea nr. 187/2012)*.

| 3. Răspuns: C (*primire în profesie – avocat definitiv, 2017*)

Potrivit Deciziei nr. 265/2014 (M. Of. nr. 372 din 20 mai 2014), Curtea Constituțională a constatat că *dispozițiile art. 5 CP sunt constituționale în măsura în care nu permit combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile*.

În aceste condiții, aplicarea legii mai favorabile în cauză se va realiza prin aplicarea dispozițiilor unei singure legi, făcându-se abstracție de cealaltă lege. În concret, acest lucru nu este întotdeauna posibil, pentru că în cazul în care faptele pentru care s-a dispus trimiterea în judecată au fost săvârșite atât sub imperiul legii, anterior, cât și ulterior acestui moment, sub legea nouă, legea nouă trebuie aplicată în mod obligatoriu pentru acestea din urmă și pentru operațiunea de contopire a pedepselor aplicate. Așadar, cum pentru faptele săvârșite sub legea nouă va fi aplicată în mod obligatoriu această lege, și tratamentul sancționator al pluralității de infracțiuni va fi stabilit tot în baza legii noi (art. 10 din Legea nr. 187/2012), întrucât *aplicarea în mod global a legii* ar încălca principiul neretroactivității legii noi raportat la faptele săvârșite sub vechea lege.

Pentru aceste motive apreciem că răspunsul corect este cel de la litera C. Astfel, pentru faptele săvârșite sub vechea legea va fi stabilită legea mai favorabilă, pentru faptele săvârșite sub legea nouă va fi aplicată legea nouă, iar tratamentul sancționator al concursului va fi tot cel prevăzut de legea nouă, întrucât pluralitatea de infracțiuni s-a desăvârșit sub această lege.

| 4. Răspuns: B (*primire în profesie – avocat stagiar, 2017*)

Dată fiind asemănarea acestei întrebări cu precedenta, ne vom rezuma a arăta punctual care elemente ale variantelor de răspuns determină validitatea sau nu a răspunsului.

Varianta de la litera A este eronată, întrucât regula aplicării globale a legii contravine principiului neretroactivității legii în cazul concret analizat. Așadar, cu toate că regula aplicării în mod global a legii este corectă, aceasta nu se aplică în speță.

Varianta de la litera B este corectă, întrucât descrie întocmai cum trebuie să procedeze instanța în cazul dat. Pentru faptele săvârșite sub legea veche se va stabili care este legea mai favorabilă, legea veche sau legea nouă, iar pentru faptele noi se va aplica în mod obligatoriu legea nouă.

Varianta de la litera C este eronată, întrucât tratamentul sancționator al pluralității de infracțiuni va fi stabilit în mod necesar potrivit legii noi, legea sub care pluralitatea s-a desăvârșit (art. 10 din Legea nr. 187/2012).

| 5. Răspuns: A, B (primire în profesie – avocat stagiar, 2017)

Regula aplicării în mod global a legii exclude posibilitatea combinării prevederilor mai favorabile din legile succesive. Așadar, în cazul în care toate infracțiunile au fost săvârșite sub codul anterior, în cauză va fi aplicat fie codul vechi, sub toate aspectele, fie codul nou, sub toate aspectele. Așadar, va fi interzisă aplicarea legii noi pentru o infracțiune, a legii vechi pentru alta etc. Față de cele arătate, variantele de răspuns de la literele A și B sunt corecte.

Varianta de la litera C este eronată, regula aplicării facultative a legii penale mai favorabile nefiind prevăzută de actuala lege penală. Aceasta era prevăzută sub legea veche și era aplicabilă în condițiile intervenirii unei legi mai favorabile după rămânerea definitivă a hotărârii.

| 6. Răspuns: A, B (primire în profesie – avocat stagiar, 2015)

Prin Decizia nr. 265/2014 (M. Of. nr. 372 din 20 mai 2014), Curtea Constituțională a stabilit regula aplicării legii mai favorabile în mod global, regulă care nu permite combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile.

De asemenea, potrivit art. 5 alin. (2) CP, la aplicarea legii mai favorabile va fi avut în vedere și actul normativ declarat neconstituțional, dacă s-a aflat în vigoare oricând între momentul săvârșirii faptei și pronunțarea hotărârii definitive în cauză și dacă a cuprins dispoziții penale mai favorabile.

Prin urmare, variantele corecte de răspuns sunt cele la literele A și B.

| 7. Răspuns: A (NB: în prezent, C) (primire în profesie – avocat definitiv, 2016)

Prezenta întrebare se referă tot la aplicarea legii penale mai favorabile intervenite anterior rămânerii definitive a hotărârii, aplicarea legii mai favorabile producând efecte cu privire la caracterizarea infracțiunii.

Pentru rezolvarea prezentei întrebări trebuie să se cunoască faptul că înșelăciunea care a produs consecințe deosebit de grave era pedepsită sub legea veche cu închisoarea de la 10 la 20 de ani. Actualul Cod penal sancționează fapta de înșelăciune cu pedeapsa închisorii de la 6 luni la 3 ani, pentru forma tip, respectiv de la un an la 5 ani, pentru forma agravată (art. 244 CP; varianta agravată prevăzută la art. 256¹ nu se aplică faptelor săvârșite anterior intrării în vigoare a O.U.G. nr. 18/2016). De asemenea, trebuie să se aibă în vedere faptul că la data examenului sintagma „și împotriva aceluiași subiect pasiv” din cuprinsul dispozițiilor art. 35 alin. (1) CP nu fusese declarată neconstituțională (Decizia CCR nr. 368/2017, M. Of. nr. 566 din 17 iulie 2017).

Pornind de la cele arătate, reținem că, dat fiind faptul că infracțiunea de înșelăciune a fost săvârșită sub legea veche, aplicarea legii mai favorabile anterior rămânerii definitive a hotărârii presupune aplicarea în mod global a unei legi – fie a legii vechi, fie a legii noi. În prezent, constatându-se unitatea de rezoluție infracțională, inculpatul va fi trimis în judecată pentru săvârșirea unei singure infracțiuni, comisă în formă continuată (5 acte materiale), legea nouă fiind mai blândă, față de limitele de pedeapsă amintite. De aceea, *de lege lata*, avându-se în vedere și decizia Curții Constituționale, răspunsul corect este cel de la litera C.

| 8. Răspuns: C (admitere INM și în magistratură, 2014)

Speța ridică problema aplicării dispozițiilor art. 6 CP, în cazul unei condamnări definitive la pedeapsa închisorii de 3 ani, dacă legea nouă ar prevedea pentru infracțiunea respectivă un maxim special chiar de 3 ani, însă ar prevedea și pedeapsa alternativă cu amenda.

Potrivit art. 6 alin. (1) CP, *când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei închisorii sau amenzii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, sancțiunea aplicată, dacă depășește maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, se reduce la acest maxim*. Așadar, aplicarea legii penale mai favorabile pedepselor definitive permite doar reducerea pedepsei aplicate la maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea respectivă. Nu este posibilă schimbarea naturii pedepsei aplicate, chiar dacă legea nouă ar prevedea alternativ cu pedeapsa închisorii și pedeapsa amenzii. Aceasta, deoarece s-ar încălca autoritatea de lucru judecat, nefiind posibilă în acest caz o nouă individualizare a pedepsei aplicate. Din acest motiv, răspunsul de la litera B – care face referire la înlocuirea pedepsei închisorii cu pedeapsa amenzii – dacă instanța apreciază că această pedeapsă este suficientă pentru reeducarea condamnatului, este un răspuns greșit.

Răspunsul de la litera A este, de asemenea, greșit, deoarece apariția unei legi noi care modifică maximul special al pedepsei nu mai poate avea vreun efect asupra măsurilor de siguranță executate deja. Într-adevăr, legea nouă prevede un maxim special de 3 ani închisoare, iar pentru luarea măsurii de siguranță a confiscării extinse, art. 112¹ CP prevede condiția ca legea

să prevadă pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii de 4 ani sau mai mare. Măsurile de siguranță se execută însă la rămânerea definitivă a hotărârii prin care acestea au fost luate, iar la momentul executării lor legea prevedea pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa mai mare de 4 ani. Reducerea ulterioară a maximumului special la 3 ani nu are ca efect restituirea bunurilor confiscate, ci singurul efect prevăzut de lege în acest caz este reducerea maximumului special al pedepsei principale aplicate condamnatului. Această concluzie este susținută de rolul pe care îl joacă pedeapsa închisorii în economia dispunerii măsurii de siguranță a confiscării extinse, aceasta constituind o condiție de admisibilitate a ei, care se verifică numai la momentul dispunerii, raportul de drept execuțional nefiind afectat în vreun fel de modificările ulterioare a acestor condiții.

În cazul în care legea nouă ar prevedea o condiție specială a subiectului pasiv al infracțiunii, condiție ce nu ar mai fi îndeplinită în speță, înseamnă că a operat o dezincriminare *in concreto* a faptei săvârșite. Dacă legea nouă prevede că infracțiunea există doar atunci când subiectul pasiv este un minor, iar în speță subiectul pasiv era un major, rezultă că fapta concretă nu mai este prevăzută de legea penală, fiind dezincriminată. Or, având în vedere această dezincriminare a faptei, aceasta nu va mai putea produce efecte pe viitor, nemaiputând constitui nici primul termen al recidivei. Astfel, potrivit art. 42 lit. a) CP, *la stabilirea stării de recidivă nu se ține seama de hotărârile de condamnare privitoare la: a) faptele care nu mai sunt prevăzute de legea penală*. Din acest motiv, răspunsul de la litera C este corect.

| 9. Răspuns: A (admitere în magistratură, aprilie 2017)

Aplicarea legii penale mai favorabile, în cazul condamnării unei persoane pentru comiterea mai multor infracțiuni, în concurs, se face, prin ipoteză, în mod global, întrucât scopul principal al aplicării art. 6 CP este acela al respectării principiului legalității sancțiunilor impuse potrivit legii vechi (aplicată, evident, în mod global) raportat la noua reglementare, fiind înlăturate în tot sau în parte acele sancțiuni care nu mai au susținere în noua lege.

Așa fiind, apreciem corectă opinia Comisiei de soluționare a contestațiilor conform căreia, *Decizia nr. 265/2014 a Curții Constituționale, la care face referire candidatul, nu este incidentă, întrucât vizează art. 5 CP, iar nu art. 6 CP care este avut în vedere de enunțul întrebării*.

În cazul infracțiunilor definitiv judecate, aplicarea legii penale mai favorabile în temeiul art. 6 CP se va face în mod global, însă ținându-se cont de fiecare infracțiune în parte și de regimul de sancționare a concursului de infracțiuni. Astfel, dacă se reduce o pedeapsă aplicată pentru o infracțiune în concurs, care ar fi mai mare decât maximumul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea respectivă, se va calcula pedeapsa rezultantă la care s-ar ajunge prin aplicarea tuturor dispozițiilor noului Cod penal (inclusiv cele privind sancționarea concursului de infracțiuni), iar dacă rezultanta la care s-ar ajunge ar fi mai redusă decât pedeapsa rezultantă pe care o execută condamnatul, atunci se va face aplicarea art. 6 CP și se va reduce această pedeapsă rezultantă. Este posibil ca în urma aplicării globale a noii legi penale să se ajungă la o pedeapsă rezultantă mai mare decât cea pe care o execută condamnatul, chiar dacă s-ar fi redus pedeapsa aplicată pentru o infracțiune din concurs. În acest caz, se va reduce pedeapsa pentru una din infracțiunile aflate în concurs, care ar depăși maximumul special prevăzut de noua lege penală, dar se va menține pedeapsa rezultantă. Din acest motiv, răspunsul de la litera A este cel corect.

Răspunsul de la litera B este greșit, deoarece practica judiciară a statuat că se va face aplicarea art. 6 CP chiar dacă se va reduce doar una din pedepsele aplicate pentru infracțiunile aflate în concurs și se va menține pedeapsa rezultantă. Este adevărat că persoana condamnată va executa în final aceeași pedeapsă, însă aplicarea legii penale mai favorabile doar pentru una din infracțiunile aflate în concurs, pentru care a fost condamnat în baza legii vechi, poate avea relevanță în aplicarea altor instituții de drept penal (de exemplu, grațierea pedepselor de până la un anumit cuantum). De aceea, practica judiciară a statuat că se va face aplicarea art. 6 CP chiar dacă se va menține pedeapsa rezultantă aplicată pentru pluralitatea de infracțiuni.

Răspunsul de la litera C este greșit, deoarece nu există nicio prevedere potrivit căreia art. 6 CP s-ar aplica doar pedepselor individuale, nu și pedepselor definitive. Dimpotrivă, legea penală mai favorabilă se va aplica, în temeiul art. 6 CP, tuturor instituțiilor care au un efect asupra pedepsei rezultante.

| 10. Răspuns: B (admitere în magistratură, mai 2018)

Potrivit art. 6 CP, *când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei închisorii sau amenzii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, sancțiunea aplicată, dacă depășește maximumul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, se reduce la acest maxim*. Așadar, legea instituie un remediu pentru a aduce în acord cu prevederile noului Cod penal pedepsele aplicate sub imperiul vechiului Cod penal, care depășesc maximumul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea respectivă. Din acest motiv, răspunsul de la litera B este corect, având în vedere că în acest caz suntem în prezența unui caz de aplicare a legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei.

Răspunsul de la litera A este greșit, deoarece pedeapsa nu este nelegală, fiind aplicată potrivit dispozițiilor legale în vigoare la momentul rămânerii definitive a hotărârii de condamnare.

Răspunsul de la litera C este greșit deoarece, din punct de vedere procedural, pentru aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei nu se recurge la formularea unei căi extraordinare de atac, ci este prevăzută o cale distinctă, reglementată în art. 595 CPP.

| 11. Răspuns: A, C (primire în profesie – avocat definitiv, 2015)

Prin prezenta întrebare se pun în evidență interpretările date de instanța supremă a dispozițiilor art. 187 CP, respectiv a sintagmei „pedeapsă prevăzută de lege”. Potrivit textului amintit, *prin pedeapsă prevăzută de lege se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în forma consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei.*

Astfel, relevante rezolvării prezentei întrebări sunt:

a) Decizia nr. 7/2014 (M. Of. nr. 471 din 26 iunie 2014) prin care Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că *în aplicarea legii penale mai favorabile, potrivit art. 6 CP, în cazul infracțiunilor continuate, prin sintagma „maxim special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită” se înțelege maximul special prevăzut de lege pentru infracțiune, fără luarea în considerare a cauzei de majorare a pedepsei prevăzută pentru infracțiunea continuată;*

b) Decizia nr. 6/2014 (M. Of. nr. 471 din 26 iunie 2014) prin care Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că *în aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei, potrivit art. 6 alin. (1) CP, în cazul tentativei, limita maximă a pedepsei ce trebuie avută în vedere este maximul prevăzut de lege pentru forma tentată (maximul special al pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea consumată, redus sau înlocuit conform dispozițiilor privind tratamentul sancționator al tentativei).*

Față de toate acestea, observăm că variantele de la literele A și C sunt corecte.

| 12. Răspuns: B, C (primire în profesie – avocat definitiv, 2014)

Întrebarea atinge atât aspecte referitoare la aplicarea legii penale până la judecarea definitivă a cauzei, cât și aspecte referitoare la aplicarea legii penale după judecarea definitivă a cauzei, variantele de la literele B și C fiind corecte. Astfel, este incident art. 5 CP referitor la aplicarea legii mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei cu privire la a doua faptă. Nu interesează, în economia discuției, faptul că limitele de pedeapsă sunt asimetrice cât timp prin ipoteză nu se arată dacă instanța va aplica pedeapsa îndreptată spre minimum ori spre maximum special. Cu privire la condamnarea la pedeapsa detențiunii pe viață devin incidente dispozițiile art. 6 CP referitoare la aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei. În concret, instanța va înlocui pedeapsa aplicată sub legea veche cu maximum închisorii prevăzut pentru acea infracțiune de legea nouă [art. 6 alin. (2) CP].

Varianta de la litera A este eronată, întrucât ipoteza nu tratează vreun caz de dezincriminare a infracțiunilor, legea nouă prevăzând în continuare ca infracțiuni faptele săvârșite.

| 13. Răspuns: B, C (primire în profesie – avocat stagiar, 2014)

În această speță sunt incidente dispozițiile privind aplicarea legii penale de dezincriminare și aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei. În această ordine, reținem că infracțiunea se consideră dezincriminată atunci când nu mai este prevăzută de legea nouă. Totodată, vom fi în prezența unei dezincriminări atunci când legea nouă modifică elementele constitutive ale infracțiunii, inclusiv a formei de vinovăție, iar fapta săvârșită nu mai întrunește noile condiții. Așadar, varianta de răspuns de la litera B este corectă, întrucât la data intrării în vigoare a legii de dezincriminare executarea pedepsei pronunțate în baza vechiului Cod penal a încetat.

Suntem în prezența aplicării legii penale mai favorabile în cauzele pendente atunci când prin noua lege s-au modificat limitele de pedeapsă. În baza acestui principiu, dacă legea veche este legea mai favorabilă, aceasta va ultraactiva – așadar, va fi aplicată, cu toate că nu se mai află în vigoare –, iar dacă legea nouă este legea mai favorabilă, aceasta va retroactiva – fiind aplicată în cauză, cu toate că a intrat în vigoare ulterior săvârșirii infracțiunii.

Varianta de la litera A este eronată, întrucât ipoteza nu furnizează suficiente elemente care să conducă la existența unui concurs de infracțiuni. Nu este suficient pentru a face o justă caracterizare a pluralității de infracțiuni informația că ambele infracțiuni au fost săvârșite înainte de intrarea în vigoare a noului Cod penal. Chiar și în această ipoteză ne putem afla în prezența unui concurs de infracțiuni, la fel de bine cum ne-am putea afla în prezența unei recidive ori pluralități intermediare.

| 14. Răspuns: A, C (primire în profesie – avocat definitiv, martie 2019)

Potrivit art. 6 alin. (5) CP, atunci când legea nouă este mai favorabilă sub aspectul pedepsei principale, pedepsele complementare neexecutate (și, implicit, pedepsele accesorii) care au corespondent în legea nouă se execută în conținutul și limitele prevăzute de aceasta. Așa cum am arătat anterior (nr. 3), combinarea prevederilor din legile succesive nu este permisă, potrivit Deciziei CCR nr. 265/2014.

Varianta de răspuns de la litera B este eronată, întrucât contravine principiului aplicării globale a legii penale mai favorabile și a principiului neretroactivității legii.

| 15. Răspuns: B (primire în profesie – avocat definitiv, 2017)

Această întrebare se referă tot la aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei.

Raportat la variantele de răspuns, cea de la litera A este eronată, întrucât legea veche care nu mai este în vigoare nu poate ultraactiva decât atunci când conține dispoziții mai favorabile.